

Секція: Юридичні науки

Антонюк Святослав Аркадійович

викладач кафедри судоустрою, прокуратури та адвокатури,

Львівський університет бізнесу та права,

м. Львів, Україна

ПРО АДВОКАТСЬКУ ТАЄМНИЦЮ

Сучасна теорія та юридична практика в Україні доводить, що проблеми (проблемні аспекти) збереження і/або розголошення адвокатської таємниці займають одне з центральних місць в адвокатській діяльності [1–5]. Це обумовлено тим, підтримуючи думку Л. Волошин [5], що гарантована нормами права в системі права адвокатська таємниця: 1) встановлює права і обов’язки учасників процесуального провадження; 2) характеризується глибоким морально-етичним змістом та займає особливе місце в контексті формування системи принципів адвокатської діяльності.

Так, згідно ст. 22 Закону України “Про адвокатуру та адвокатську діяльність” [1] під адвокатською таємницею слід розуміти будь-яку інформацію про клієнта, що стала відома адвокату, помічнику або стажисту адвоката чи особам, які перебувають у трудових відносинах з адвокатом, а також питання, з яких клієнт (особа, якій відмовлено в укладенні договору про надання правової допомоги з передбачених цим Законом підстав) звертався до адвоката, адвокатського об’єднання, адвокатського бюро, зміст і форма порад, консультацій чи роз’яснень адвоката, складені ним документи та будь-яка інша інформація (електронні документи, відомості тощо), яка одержана адвокатом в процесі здійснення адвокатської діяльності [1].

Поряд з тим, у науковій літературі [2–7] представлено різноманітні

підходи до визначення сутності категорії (поняття) “адвокатська таємниця”, які заслуговують на увагу.

Так, на думку С. Логінової [2], під адвокатською таємницею слід розуміти відомості (дані), які одержані адвокатом у рамках (або в процесі) виконання своїх професійних обов’язків, розголошення яких (тобто даних) може завдати певних збитків відповідному (конкретному) клієнту – фізичній і/або юридичній особі. З огляду на це і виходячи з результатів виконаних досліджень [2], з’ясовано, що адвокатську таємницю доцільно розглядати у 2-х розуміннях (аспектах) в системі “таємниця адвоката – таємниця клієнта”, а саме:

1) як таємницю адвоката (умови та порядок виконання укладеного договору, змістове наповнення юридичних документів, суть консультацій, порад та роз’яснень тощо);

2) як таємницю клієнта (факт та мотиви звернення клієнта, відомості про його особисте життя тощо, які не можуть бути розголошені без письмового дозволу клієнта) [2, с. 9–13].

Тут доцільно також відмітити, що В. Заборовський та К. Гечка [3, с. 277] дотримуються точки зору, що адвокатська таємниця – будь-які відомості (конкретні дані), які були отримані відповідними суб’єктами (адвокатської таємниці), що стосуються факту звернення особи (клієнта) за юридичною допомогою і її суті, будь-яких персональних відомостей про клієнта, змісту консультацій, роз’яснень та висновків (попередніх, поточних, заключних) адвоката щодо справи, включаючи джерела отримання інформації та інформаторів, та будь-які інші відомості (незалежно від місця і часу їх одержання), розголошення яких клієнт не бажає.

В цьому контексті на особливу увагу заслуговує наукова праця [4] (В. Мисливий, Н. Басараба), у якій зазначено, що на практиці існують такі

ситуації, коли в процесі надання юридичних консультацій (послуг) чи під час розмов із клієнтом адвокатів може стати відомою інформація про певний кримінальний злочин, що готується. З огляду на зазначене, науковці [4, с. 157] акцентують увагу на таких 2-х аспектах:

1) обов’язок адвоката в даному випадку як громадянина – звернутись і повідомити правоохоронні органи про можливий злочин, що готується;

2) обов’язок адвоката як професіонала – зберегти і не розголошувати адвокатську таємницю.

Тут слід погодитись з думкою науковців [4; 5], що в даній ситуації, яка склалась, при певних обставинах інформація (документи, відомості тощо) можуть втратити статус адвокатської таємниці, а також можливе порушення адвокатської таємниці адвокатом з метою запобігання злочину, що готується.

Таким чином, за результатами проведених досліджень з’ясовано, що визначення сутності категорії (поняття) “адвокатська таємниця”, наведеного у ч. 1 ст. 22 Закону України “Про адвокатуру та адвокатську діяльність” [1] є достатньо вичерпним і вдалим. Водночас доцільно також зазначити, підтримуючи думку Л. Волошин [5] та М. Погорецького [6], що правильне розуміння сутності адвокатської таємниці в практичній площині повинно ґрунтуватись на відомостях, що становлять її предмет, враховуючи при цьому можливе порушення адвокатської таємниці адвокатом з метою запобігання злочину, що готується.

Література

1. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 5 липня 2012 р. № 5076-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5076-17>.
2. Логінова С. М. Адвокатська таємниця: теорія і практика: автореф. дис. на

- здобуття наук. ступеня канд. юрид. наук: спец. 12.00.10 “Судоустрій; прокуратура та адвокатура”. Київський нац. ун-т ім. Тараса Шевченка. К., 2002. 14 с.
3. Заборовський В. В., Гечка К. В. Проблемні питання визначення поняття “адвокатська таємниця” // Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія: Право. 2014. Вип. 25. С.274–277. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/3075>
 4. Мисливий В. А., Басараба Н. С. Адвокатська таємниця: теорія та практика // Науковий вісник Ужгородського національного університету: Серія: Право / гол. ред. Ю. М. Бисага. Ужгород: Видавничий дім “Гельветика”, 2014. Вип. 24. Т. 4. С. 152–153. URL: <https://dspace.uzhnu.edu.ua/jspui/handle/lib/6857>
 5. Волошина Л. Розголошення адвокатської таємниці як підстава юридичної відповідальності адвоката // Підприємництво, господарство і право. 2016. № 6. С. 211–215. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Pgip_2016_6_43
 6. Погорецький М. М. Поняття кримінальних процесуальних гарантій адвокатської таємниці // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. 2013. № 4. С. 421–428. . URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvdduvs_2013_4_61
 7. Подольный Н. А. Адвокатская тайна и проблемы обеспечения безопасности общества от терроризма и организованной преступности // Адвокатская практика. М., 2005. № 1. С. 8–9.